

ERİTRE'DEKİ İSLÂMÎ HAREKETLER

Meral Bozkuş*

ERİTRE'NİN COĞRAFÎ VE DEMOGRAFİK YAPISI

Eritre, yaklaşık 6 milyon nüfuslu bir Doğu Afrika devletidir. Batıda Sudan, güneyde Etiyopya ve güneydoğuda Cibuti ile sınırı bulunan Eritre'nin kuzeydoğu ve doğu kesimleri Kızıldeniz boyunca geniş bir sahil şeridinde sahiptir. Ülkenin toplam alanı yaklaşık 124.320 km²'dir. Başkenti, nüfusu 400.000'i bulan Asmara'dır.

Resmi verilere göre ülke nüfusunun yarısına yakını Müslümanlar, geriye kalan nüfusun çoğunluğunu ise Hristiyan Ortodokslar oluşturmaktadır.

Resmi dili Arapça ve Tigrinya dili olan ülkede nüfusun yaklaşık %55'ini oluşturan, büyük çoğunluğu Hristiyan olan etnik kitle Tigrinyalılarıdır. Tigrinya dili denen bir dili konuşurlar. İkinci büyük etnik grup ise nüfusun %30'unu oluşturan ve tamamı Müslüman olan Tigrelilerdir. Tigrinya diline çok benzeyen Tigre dilini konuşurlar. Üçüncü büyük etnik grup ise nüfusun %4'ünü oluşturan ve tamamı Müslüman olan Afarlılardır. Kendilerine özgü bir dilleri vardır. Diğer etnik grupların önde gelenleri ise Kunamalar, Agaular, Saholar, Naralar ve Amharalıdır. Bunların arasında da Müslümanlar çoğunluktadır.¹

Eritre'de çeşitli kabilelere mensup nüfus içerisinde önemli gruplardan birini, yüksek yaylalarda çobanlık ve çiftçilikle uğraşan Hristiyan Habeşler oluşturur. Bölgenin güneybatısındaki kırsal alanlarda yaşayan Hâmî ırktan Kunamalar ile Bariolar putperesttir. Diğer taraftan göçebe Benî Amrlar, Habablar, Afarlar (Denkalî, Adal), Engana, Mensa, Marea, Sabderat, Torha ve Hasu gibi kabileler Müslüman olup daha çok Sudan sınırına yakın yerlerde ve sahil şeridinde yaşamaktadırlar. Müslümanların önemli bir kısmı ile şehirlerde yaşayanlar Arapçayı kullanırken kırsal alanlarda bulunanlar Tigre ve Tigrinya dillerini konuşurlar.

Eğitimde arzu edilen konumda olmayan Eritre'deki Müslüman nüfusun kırsal alanda yaşayan kesimi ziraat ve hayvancılıkla, şehirlerde oturanları ise ticaret ve çeşitli sanatlarla uğraşırlar. Müslümanların eğitim açısından geri kalmalarında, 1929 yılında sömürge'deki okulların yönetiminin Hristiyan misyonerlere verilmesi üzerine çocuklarını bu okullara göndermek istememeleri etkili olmuştur. Ayrıca 1962'de Eritre'nin özerk statüsüne son verilip eyalet haline getirilmesinden sonra da Arapçanın eğitim dili olarak kabul edilmemesi

* Anadolu Üniversitesi, Sosyal Hizmetler Bölümü, Lisans Öğrencisi, meralbozkus01@gmail.com

¹ <http://www.mfa.gov.tr/eritre-kunyesi.tr.mfa> Erişim Tarihi: 20.02.2018

ve Etiyopya'nın resmî dili Amharacanın yerleştirilmeye çalışılması üzerine yine Müslümanlar çocuklarını resmî okullara göndermediklerinden bu olumsuz etki tekrar söz konusu olmuştur.

Sömürge yönetimi döneminde 1929 yılına kadar Eritre'nin çeşitli yerlerinde özellikle Keren, Masavva' (Musavva') ve Agordat'ta açılan okullarda Arapça ve İtalyanca eğitim yapılmış ve Arapça bilen öğretmenler ders vermiştir. 1941'de buranın idaresi İngiltere'nin eline geçince eğitim dili ilköğretimde Arapça, ortaöğretimde Arapça ve İngilizce olmuştur. Eritre kültürel bakımdan Etiyopya'dan çok Arap ülkeleriyle ortak niteliklere sahiptir ve Arapça burada konuşulan dillerin başında gelmektedir.²

ERİTRE'DE SİYASİ VE İDARİ YAPI

Eritre, 1993 yılındaki bağımsızlığından bu yana görev yapan ve hem cumhurbaşkanı hem de hükümet başkanı pozisyonunda olan Isaias Afewerki ile birlikte Demokrasi ve Adalet için Halk Cephesi (PFDJ) tarafından yönetilen tek partili bir devlettir.³

24 Mayıs 1997'de kabul edilen, ancak hiçbir zaman uygulanmayan anayasası ile çok partili siyasetin varlığı belge üzerinde sağlansa da ülkede diğer siyasi grupların örgütlenmesine izin verilmemektedir. Ulusal seçimler periyodik olarak planlanıp iptal edilmiş ve siyasi yapılanmaların hiçbirisi ülkede tutunamamıştır.⁴ “Eritre'de Parlamento, henüz teşekkül etmemiştir. PFDJ üyesi 150 milletvekilinden (delege) oluşan şekli anlamda bir “Geçici Meclis” söz konusu olmakla birlikte, bu konudaki çalışmalar tamamlanmadığı için faal değildir. Yasalar, Adalet Bakanlığı eşgüdümünde ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından hazırlanmakta ve Başkan'ın imzasını müteakip yasa hükmünü kazanmaktadır.”⁵

ANAHA TLARIYLA ERİTRE TARİHİ

Eritre'de İslâm'ın tarihi Resulullah (a.s.) dönemine kadar uzanır. Mekke müşriklerinin zulmünden kaçan bazı Müslümanların Habeşistan'a sığınmaları sonucunda Habeşistan Krallığı'nın yönetimi altındaki bölgelerde yaşayan halk, İslâm ile tanıştı ve özellikle Eritre bölgesinde birçok insan Müslüman oldu.

² Davut Dursun, “Eritre”, Diyanet İslâm Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı Yayınları, cilt: 11, s. 302.

³ <http://www.nationsencyclopedia.com/Africa/Eritrea-POLITICAL-PARTIES.html> Erişim Tarihi: 20.02.2018

⁴ <http://www.nationsonline.org/oneworld/eritrea.htm> Erişim Tarihi: 20.02.2018

⁵ <http://www.mfa.gov.tr/eritre-siyasi-gorunumu.tr.mfa> Erişim Tarihi: 20.02.2018

Emeviler döneminde İslâm dünyasına bağlanan, sonra Abbasi hilafetine tabi olan Eritre, 1557-1885 yılları arasında Osmanlı Devleti'ne tabi olmuştur.⁶

Arap kabilelerin bölgeye yerleşmesi ve Şeyh Mahmud adlı bir Yemenlinin Eritre'deki faaliyetleri henüz ilk dönemde Eritre'nin İslâm'la tanışmasına katkıda bulunurken 19. Yüzyılda bütün Afrika'yı etkisine alan tasavvuf hareketleri Eritre'de İslâm'ın yayılmasında yeni bir aşamayı oluşturmuştur.⁷

Eritre, tarihte Habeşistan olarak bilinen, Etiyopya yaylalarından Kızıl Deniz'e önemli ticaret yollarını devam ettiren Medri Bahri krallığının bir parçasıydı. 1800'lerin sonunda İtalyan Eritre'nin kurulmasına kadar kıyı alanlarını kontrol ettiler (bugünkü Eritre kıyısı ve Cibuti kıyılarında). İtalya Krallığı'nın kolonisi 1947'de sona erdi. Ocak 1941'de İngiliz ordusu, *Abyssinian Campaign* sırasında Eritre'yi işgal etti. Bu olay Etiyopya/Eritre'deki İtalyan gerilla savaşını tetikledi. Eritre, 15 Eylül 1952 tarihinde federe bir devlet olarak Etiyopya'ya bağlandı. Fakat Etiyopya yönetimi 14 Kasım 1962'de, federal yapı içerisinde ayrı parlamentosu ve kurumları bulunan Eritre'nin özerk statüsünü kaldırarak bölgeyi eyalet haline getirdi. Bu olay karşısında bölgede hâkimiyeti bulunan büyük devletler tepkisiz kalırken Eritreli kurtuluş mücadelesi başlattılar. 1950 yılında Eritre'yi Etiyopya'ya bağlamak isteyenlere karşı mücadele etmek amacıyla kurulan fakat bölgenin eyalet ilan edilmesine kadar aktif faaliyet göstermeyen Eritre Kurtuluş Cephesi, bu tarihten itibaren yönetime karşı silahlı mücadele vermeye başladı.⁸

Eritre Kurtuluş Cephesi'nde liderlik, ilk başlarda Müslümanlar ve Hristiyanlar arasında dengelenmiş durumdaydı fakat 1965 yılında teşkilatın merkezini Sudan'ın başkenti Hartum'a taşımak zorunda kalması ve Müslüman Arap ülkelerinin bir kısmından yardım görmeye başlaması dengeleri Müslümanların lehine çevirdi ve 1970'te çıkan iç çatışma bölünmeye yol açtı. Eritre Kurtuluş Cephesi'nin yanında Eritre Halk Kurtuluş Cephesi doğdu. Hristiyanların ağırlıkta olduğu Eritre Halk Kurtuluş Cephesi, diğerlerinin aksine Marksist eğilime sahip oldu. Eritre'nin kurtuluş mücadelesini olumsuz yönde etkileyen bu bölünmenin ortadan kaldırılması için çeşitli çalışmalar yapılmışsa da başarı sağlanamamış ve 1974'ten sonra bu teşkilatların etkinlikleri azalmıştır. 1978'den itibaren Etiyopya yönetimi ile Eritre Kurtuluş Cephesi arasında Roma'da bir dizi görüşme gerçekleştirilmiş ancak belirli bir sonuca varılamamıştır. Etiyopya yönetiminin Ogaden bölgesindeki karışıklıklarla uğraşması sırasında

⁶ Davut Dursun, **a.g.m.**, ss. 302-303.

⁷ Jonathan Miran, "A Historical Overview Of Islam In Eritrea", Washington 2005, http://modaina.com/files/the_study_of_islam_in_eritrea.pdf Erişim Tarihi: 20.02.2018

⁸ <http://www.bbc.com/news/world-africa-13349078> Erişim Tarihi: 20.02.2018

Eritre Kurtuluş Cephesi'nin dışarıdan sağlanan yardımlarla bölgenin çoğunda denetimi ele geçirmesinin ardından Etiyopya'da Mayıs 1991'de meydana gelen hükümet değişikliği, Eritre'nin bağımsızlığını elde etmesini kolaylaştırdı. Bu tarihten itibaren fiilen özerkleşmiş olan Eritre'de 28 Nisan 1993'te yapılan halk oylamasında halkın çoğunluğunun bağımsızlık lehinde oy kullanması ile birlikte 24 Mayıs 1993'te bağımsızlığını ilan etti.⁹

Kısa zaman içinde milletlerarası camiada tanınan Eritre, Afrika Birliği, Birleşmiş Milletler (BM) ve IGAD üyesidir ayrıca Brezilya, Venezüella, Hindistan ve Türkiye ile birlikte Arap Ligi'ndeki gözlemcilerden birisidir.¹⁰

Eritre'deki bağımsızlık mücadelesi İslâmî görüş sahibi kişilerin öncülüğünde başlatılmıştır. Ancak zaman içerisinde dış güçlerin bölge üzerindeki oyun ve müdahaleleri sonucunda İslâmî düşünceden ve İslâm'dan uzak kişiler bağımsızlık mücadelesinde etkin rol oynayan örgütlere sızıp söz sahibi olmuşlardır. Bugün Eritre'deki İslâmî mücadelenin başını 2 Aralık 1988'de kurulan Eritre İslâmî Cihad Hareketi çekmektedir.

ERİTRE-TÜRKİYE İLİŞKİLERİ

1993 yılında bağımsızlığını kazanmasının ardından Eritre'yi ilk tanıyan ülkelerden birisi de Türkiye olmuştur. 2007 yılında ise başkenti Asmara'da Türkiye'nin fahri konsoloslugu açılmıştır. Türkiye'nin büyükelçiliği ise 2013 yılının Kasım ayında açılmıştır. Eritre'nin ise Türkiye'de bir temsilciliği bulunmamakta olup Doha Büyükelçiliği akreditedir.

Eritre-Türkiye ilişkileri tesisinden bugüne kadar sorunsuz ancak durağan bir çizgide seyretmiştir. Karar alma mekanizmalarındaki merkezîyetçilik, ülke genelindeki kapasite problemi gibi konular ilişkilerin yavaş ilerlemesinin nedenleri arasındadır.

16 Kasım 2012 tarihinde dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu Eritre'yi ziyaret etmiş ve Devlet Başkanı Isaias Afewerki ile görüşmüştür. Söz konusu ziyaret, Türkiye'den Eritre'ye Dışişleri Bakanı seviyesinde yapılan ilk ziyaret olmuştur.

Eritre Dışişleri Bakanı Osman Saleh de 16 Aralık 2011 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen "Türkiye-Afrika Ortaklığı I. Bakan Düzeyinde Gözden Geçirme Konferansı" vesilesiyle Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirmiştir.¹¹

⁹ <http://www.nationsonline.org/oneworld/eritrea.htm> Erişim Tarihi: 20.02.2018

¹⁰ <http://www.nationsonline.org/oneworld/eritrea.htm> Erişim Tarihi: 20.02.2018

¹¹ <http://www.mfa.gov.tr/turkiye-eritre-siyasi-iliskileri.tr.mfa> Erişim Tarihi: 20.02.2018

ERİTRE'DE İSLÂMÎ HAREKETLER

Eritre'de bağımsızlık sonrasında yönetimin Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin kontrolüne geçmesi ve bağımsızlık mücadelesinde etkin rol oynayan Eritre İslâmî Cihad Hareketi'nin saf dışı edilmesi bir iç mücadeleye yol açmıştır. İslâmî Cihad Hareketi, sosyalist ve Batıcı anlayışa sahip Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin ülke yönetimini kontrolüne alması¹², çok sesliliğe fırsat vermemesi, geçiş sürecini bahane ederek değişik siyasi eğilimlerin kendilerini temsil edecek siyasi partiler kurmalarına imkân tanımaması karşısında silahlı mücadeleyi sürdürme kararı almıştır. Resmi verilere göre Eritre nüfusunun yarısına yakınına oluşturan Müslüman kitle de Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin devlet yönetimini tekeline almasından rahatsızdır.

Başlangıçta İslâmî bir çizgide olan Eritre Kurtuluş Cephesi'nin liderliğini sol görüşlü Abdullah İdris Muhammed'in ele geçirmesi üzerine örgütün siyasi çizgisi de değişmiştir. Bunun üzerine İslâmî görüş sahipleri bu örgütten ayrılarak başka örgütler oluşturma gereği duymuşlardır. Bugün Eritre'deki İslâmî mücadelenin başını 2 Aralık 1988'de kurulan Eritre İslâmî Cihad Hareketi çekmektedir.

Eritre İslâmî Cihad Hareketi

Bu hareket daha önce Eritre Kurtuluş Cephesi'nden ayrılarak değişik gruplar oluşturan İslâmî görüş sahiplerini bir araya getirmiştir. İslâmî Cihad Hareketi kuruluşundan sonra hem Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin militanlarıyla hem de Etiyopya askerleriyle mücadele etmek zorunda kalmıştır. Ancak Eritre Halk Kurtuluş Cephesi'nin dış güçler tarafından desteklenmesi ve Etiyopya'daki komünist rejimin yıkılmasından sonra yönetimi ele alanların bu örgütle işbirliği yapmaları İslâmî Cihad Hareketi'nin saf dışı edilmesine sebep olmuştur. İslâmî Cihad Hareketi, Eritre'nin gerçek İslâmî kimliğine kavuşturulması için günümüzde de silahlı mücadeleyi sürdürmeye çalışmaktadır.¹³

İslâmî Cihad Hareketi, kendi içinde bölünmeler yaşamış, Afganistan'da savaşan Şeyh Ebû Suheyl adlı kişinin grubu CIA belgelerinde el-Kaide bağlantılı olarak geçmiştir. Bu kişiden yola çıkılarak İslâmî Cihad Hareketi, el-Kaide ile bağlantılı gösterilmeye çalışılmıştır.

¹² Buna rağmen Eritre, Aralık 2017'de Türkiye'nin ABD Başkanı Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanımasına karşı BM Genel Kuruluna sunduğu metne İsrail ve ABD aleyhinde "Kabul" oyu vermiştir. <http://www.karar.com/dunya-haberleri/bmdeki-kudus-oylamasinda-evet-ve-hayir-oyu-veren-ulkeler-698409>

Erişim Tarihi: 20.02.2018

¹³ <http://www.vahdet.info.tr/isdunya/dosya4/1067.html> Erişim Tarihi: 20.02.2018

Hareket 2003'te 46 Eritre askeri ve İngiliz jeolog Timothy Nut'un öldürülmesinden sorumlu tutulmuş fakat hareket Nut'un öldürülmesinden sorumlu tutulmasını reddederek sadece Eritre hükümetini hedef aldıklarını duyurmuştur.¹⁴

Eritre İslâmî Cihad Hareketi, günümüzde adını İslâmî Islah Hareketi olarak değiştirmiştir. Silahlı bir hareket olan ve Sudan tarafından desteklenen İslâmî Islah Hareketi, kendisini din ve dünya işlerini ayırt etmeden Eritre'nin ıslahına adanmış bir hareket olarak tanıtmaktadır. Hareket, Allah'a hakkıyla kulluğu sağlamayı, Eritre'de din ve dünya bakımından kalkınmış, güven içindeki bir İslâm toplumunu inşa etmeyi, Eritre'yi Arap ve İslâm âlemine yeniden bağlamayı, Kızıldeniz çevresi bölgesinde emniyeti sağlamayı hedefleri olarak tarif etmekte ve bu hedeflere ulaşmada İslâm hukukunun meşru gördüğü bütün araçlara başvurmayı hakkı olarak görmektedir.¹⁵ Genel görünümüne bakıldığında Adem İsmail Ahmed liderliğindeki bir şura tarafından yönetilen İslâm Islah Hareketi'nin cihadı sürdüren, milli ve ılımlı bir hareket olduğunu söylemek mümkündür.¹⁶

Medresetü'z-Ziya (Işık Medreseleri)

Şeyh Musa Muhammed Nur tarafından kurulan ve yaklaşık 3 bin öğrencisi bulunan Medresetü'z-Ziya (Işık Medreseleri), başkent Asmara'da bulunmaktadır. Okulu sahibi Şeyh Musa Muhammed Nur, Kasım 2017'de, okulunda İslâmî eğitime son verip seküler eğitime geçmeye, tesettürü yasaklamaya ve karma eğitime geçmeye zorlanmıştır.¹⁷

Buna karşı Şeyh Musa,

1. Kimse okullarımıza dayatılan şartları bize kabul ettiremez. Barışçıl bir çalışma içinde olduğumuz herkesçe bilinmektedir.

2. Okullarımıza tesettürlü gelen çocuklar, Müslümanların kızlarıdır, kimse onlara dokunamaz.

3. Biz, bu işin bütün sorumluluğunu yükleniyoruz; bu uğurda tutuklanmaya ve öldürülmeye hazırız.

4. Bu okulun öğrencilerinin sayısı 2800'e ulaştı; bu okullara dokunan onların on binleri geçen aile efratlarını karşısında bulur.

¹⁴ <http://www.ehrea.org/EJIM.pdf> Erişim Tarihi: 20.02.2018

¹⁵ İslâmî Islah Hareketi resmî internet sitesi, <http://www.islaher.com/about.php>

¹⁶ İslâmî Islah Hareketi resmî Facebook sayfası, <https://www.facebook.com/islamovement/>;

Hareketi anlatan bir video: <https://www.youtube.com/watch?v=WIXSahiDfB8> Erişim Tarihi: 20.02.2018

¹⁷ <http://www.farajat.net/ar/2017/10/23/اعتقال-الشيخ-موسى-محمد-نور-رئيس-لجنة-مد/> Erişim Tarihi: 08. 03. 2018

5. Bu okulları biz malımızla açtık, onlar bize aittir. Daha önce Talim Terbiye Bakanlığını uyardık, kimse bizim programımızda değişiklik yapamaz.

6. Dini eğitimden vazgeçmemiz talebine gelince din, insanı sapıklıktan korur, doğruluğa götürür; dinsiz insanın hayvanlardan farkı yok, ne diye dine karışılır?

7. Biz Müslümanız ve dinimizi öğretmeye devam edeceğiz, hiç kimse bizi bundan alıkoyamaz.

8. Çocuklarımızın eğitimi için boşluk bulmayacaklardır, zira biz gerekirse onları evlerimizde yetiştireceğiz ki evdeki eğitim, eğitimin esasıdır.

beyanatında bulunmuştur.¹⁸

Şeyh Musa, bu kararlı tutumu üzerine yedi arkadaşıyla birlikte gözaltına alınmış ve Mart 2018'in başında cezaevinde vefat etmiştir. 93 yaşındaki Şeyh Musa'nın defni bir gösteriye dönüşürken Eritre hükümetinin 93 yaşındaki bir okul sahibine karşı tutumu İslam karşıtlığının Eritre'de vardığı boyutu da gözler önüne sermektedir.¹⁹

ERİTRE'DE İSLÂMÎ PARTİLER

Eritre'de siyasi parti yasası 2001 yılının ocak ayında Ulusal Meclis komisyonu tarafından hazırlanmış olsa da meclis tarafından henüz onaylanmamıştır.²⁰ Bu nedenle İslâmî gruplar ve diğer yapılanmalar resmi parti statüsünden ziyade hareket/oluşum düzeyinde kalmaktadır. İslâmî oluşumların büyük bir kısmının silahlı kanadı da bulunmaktadır.²¹ Ülkede siyasi parti seçimleri yapılsa da Müslüman kesime öncülük eden, İslâmî yapılanmanın yeniden oluşturulması için çalışmalar yapan, İslâmî Islah Hareketi dışındaki hareketler şunlardır:

Adalet ve Kalkınma İçin Eritre İslâm Partisi (el-Hızbü'l-İslâmî el-Eritre Lil-Adale ve'l-Tenmiyye)

İhvan-ı Müslimin Hareketinin Eritre yapılanmasıdır. 1998'de kendisine özgü bir yapılanmaya geçmiş, silahlı hareketlerden ayrılarak 2004'te kurulmuştur. Hareket İ'lay-ı Kelimetullah için çalışmayı, kültürel ve dini kalkınmayı sağlamayı, Eritre'yi bir kanun devleti

¹⁸ <http://www.farajat.net/ar/2017/10/31/كلمة-الشيخ-موسى-محمد-نور-اقوى-مواجهة-دا/> Erişim Tarihi: 08.03.2018

¹⁹ <http://www.aljazeera.net/news/arabic/2018/3/4/ارترير-يا-جناز-قمدير-مدرسة-دينية-تتحول-لمظاهرة-غاضبة> ; <http://www.farajat.net/ar/2018/03/04/الجماهير-تودع-قائدها-جنازة-مهيبه-لقائ/> Erişim Tarihi: 08. 03. 2018

²⁰ https://ipfs.io/ipfs/QmXoyvizjW3WknFiJnKLwHCnL72vedxjQkDDP1mXWo6uco/wiki/List_of_political_parties_in_Eritrea.html Erişim Tarihi: 20.02.2018

²¹ <https://dogruhaber.com.tr/haber/208456-bilal-i-habesinin-diyarindan-haber-var/> Erişim Tarihi: 20.02.2018

haline getirmeyi, halkı siyasi düzene katarak zulmü izale etmeyi, mevcut resmi dilin yanında Arapçayı da Eritre'nin resmî dili haline getirmeyi²², toplumsal hürriyetleri ve bireysel hukuku tanıyan bir devlet nizamına ulaşmayı hedefleri arasında göstermekte, kendisini vasat bir hareket olarak tanımlamaktadır.²³

Eritre İslâmî Kongre Partisi (el-Mu'temerü'l-İslâmî el-Eritre)

Kendini, ilkelerini kabul eden bütün Eritrelilere açık bir parti olarak tarif eden Eritre İslâmî Kongre Partisi, kendisini Eritre'de siyasi düzeni düzeltmek, Eritre'yi bütün alanlarda kalkındırmak üzere kurulmuş, mutedil, vatanî bir hareket olarak tarif etmekte, insanları doğruya yöneltmeyi, Eritre Müslümanlarını Ehl-i Sünnet itikadı üzerine buluşturmaya ve siyasi düzeni halkın hizmetine yöneltmeyi üç hedefi olarak duyurmaktadır. Hareket, “vatan” vurgusunu özellikle yapmaktadır.²⁴ Arap medyasında sıklıkla görünen, Sudan'da yerleşik Dr. Hasan Selman Adem, hareketin öne çıkan ismidir.²⁵

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Eritre nüfusunun yarısına yakını Müslümanlar oluşturmasına rağmen bağımsızlığını kazandığı günden itibaren yönetimde olan kadronun neredeyse tamamına yakını Hristiyanlar oluşturmaktadır. Aynı zamanda siyasi parti oluşumu ve faaliyetine izin vermeyen yönetim karşısında İslâmî oluşum ve hareketlerin seçimlere girip yönetimde söz sahibi olmasının da önü kesilmiş bulunmaktadır.

Eritre, Sınır Tanımayan Gazeteciler'in 2014 yılına ait Basın Özgürlüğü Endeksinde 178 ülkeli listenin 177.si olarak Kuzey Kore'den sonra dış basın ağına kapalı olan ve basın özgürlüğü en az olan ülke olarak belirtilmiştir. Bu durum diğer Müslüman ülkelerin Eritre içinde yaşananlardan ve ülkedeki Müslümanların içinde bulunduğu durumdan haberdar olmasının önündeki en büyük engellerden birisidir.²⁶

²² Eritre'nin anayasal olarak tanımlanmış bir resmi dili bulunmamaktadır. Ancak resmi yazışmalar Arapça, Tigrinya, İngilizce dillerinde yapıldığı için bu diller Eritre'nin resmi dilleri kabul edilmektedir.

²³ Partinin resmi internet sitesi, <http://www.al-khalas.org/index.php/joomla-overview>;
https://www.marefa.org/العدالة والتنمية_والترقي_الإسلامي_الإرتري Erişim Tarihi: 20.02.2018

²⁴ Partinin resmî facebook sayfası,
<https://www.facebook.com/EritreanIslamicCongress/videos/vb.227740067428336/403307076538300/?type=2&theater> Erişim Tarihi: 20.02.2018

²⁵ <https://ar-ar.facebook.com/Dr.Hassensalman/> , <https://www.youtube.com/watch?v=BxyhSRXDFSQ>
Erişim Tarihi: 20.02.2018

²⁶ <http://www.nationsonline.org/oneworld/eritrea.htm> Erişim Tarihi: 20.02.2018

İslâmî Hareket oluşumlarının üyelerinden ve başka ülkelere yerleşen vatandaşlardan alınan bilgilere göre ülke içindeki zulüm, büyük çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu yüz binlerce kişinin Sudan başta olmak üzere diğer ülkelere hicret etmelerine ve mülteci olarak yaşamalarına sebep olmaktadır.²⁷

ABD, 2004 yılında Eritre'yi "Endişe Ülkesi" (CPC) olarak ilan etmiş ve BM bir rapor hazırlayarak Eritre'nin hukuk dışı olarak totaliter bir hükümet kurduğunu belirtmiştir. Ancak maalesef hiçbir İslâm ülkesi bu konuyla ilgilenmemiştir.²⁸

Eritre, İsrail'le yakın ilişkiler içinde olup Kızıldeniz kıyısında İsrail'in faaliyetleri için en önemli merkezlerden birini teşkil etmektedir.²⁹

ÜLKENİN KÜNYESİ³⁰

Resmi Adı	Eritre
Yönetim	Başkanlık Sistemi
Başkent	Asmara
Devlet Başkanı	Isaias Afewerki
Bağımsızlık Tarihi	24 Mayıs 1993
Resmi Dil	Arapça, Tirginya, İngilizce
Yaygın Dinler	İslâm (%50), Hristiyanlık, Yerel dinler
Yüzölçümü	124.320 km ²

²⁷ <http://www.republic.com.ng/junejuly-2017/eritrea-identity-and-migration/> Erişim Tarihi: 20.02.2018

²⁸ <http://www.nationsonline.org/oneworld/eritrea.htm> Erişim Tarihi: 20.02.2018

²⁹ <http://blogs.aljazeera.net/blogs/2017/10/24/الدور-الإسرائيلي-في-القرن-الأفريقي/> Erişim Tarihi: 20.02.2018

³⁰ <http://www.mfa.gov.tr/eritre-kunyesi.tr.mfa> Erişim Tarihi: 20.02.2018

Nüfus	6.7 Milyon
Para Birimi	Nakfa
GSMH	4.933 Milyon ABD Doları
Etnik Yapı	%55 Tigrinya, %30 Tigre, %4 Saho, %2 Kunama, %2 Rashaida, %2 Bilen, %5 diğerk (Afar, Beni Amir, Nera)
Coğrafi Konum	Batıda Sudan, güneyde Etiyopya ve güneydoğuda Cibuti ile sınırı bulunan Eritre'nin kuzeydoğı ve doğu kesimleri Kızıldeniz boyunca geniş bir sahil şeridine sahiptir.
Belli Başlı Siyasi Partiler ve Gruplar	Demokrasi ve Adalet için Halk Cephesi (PFDJ) (Tek parti rejimi)
Üyesi Olduğı Önemli Uluslararası Kuruluşlar	ACP, AFDB, AU, COMESA, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, IDA, IFAD, IFC, IFRCs (gözlemci), ILO, IMF, IMO, INTERPOL, IOC, ISO, ITU, ITUC, LAS (gözlemci), MIGA, NAM, OPCW, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNWTO, UPU, WCC, WFTU, WHO, WIPO, WMO